

De koeien van **Sjaak Gommans** en **Pamela van Dun** uit het Limburgse Panningen staan sinds kort in een nieuwe stal. Alles is door de jonge ondernemers zelf ontworpen en gebouwd. Er zit heel veel eigen arbeid in. Zelfwerkzaamheid leidt tot relatief lage investeringskosten. En tot een prachtige stal!

Vier jaar werken

Door Aart van Cooten

Trots laten Sjaak Gommans en Pamela van Dun hun nieuwe melkveestal zien. Deuren, ramen, spanten, ligboxen, het voerhek, de melkstal; alles hebben ze zelf bedacht, getekend en vervolgens gemaakt. Deze stal ziet er precies uit zoals ze voor ogen hadden. Ruim, licht, modern. Hier kunnen ze vooruit, ook als het melkquotum definitief is afgeschaft.

Hun nieuwe woonhuis is ook bijna klaar. Stal en woning zijn tegelijkertijd gebouwd. Dat scheelde flink in de kosten. Sjaak en Pamela zijn ervan overtuigd dat andere jonge boeren iets kunnen leren van hun aanpak. Daarom houden ze binnenkort een open dag (zie kader).

De koeien worden sinds enkele weken gemolken in de gloednieuwe carrouselmelkstal. Dat is wennen. Meer voor de koeien trouwens dan voor Pamela en Sjaak. Op het draaiende plateau stappen is geen probleem, eraf is moeilijker. Voordat je het weet, draaien ze nog een rondje mee. Dat is tijdelijk, weet Sjaak.

Bedompt

Bijna met afschuw praten ze over de oude bedompte stal, honderd meter verderop. Te klein, te laag, te donker. Omdat er weinig ruimte was aan het voerhek wisten de sterkste dieren altijd de beste plek te bemachtigen. Dat ging vaak ten koste van de hoogproductieve dieren.

En dan het melken! Tweeënhalf uur per melkbeurt, vijf uur melken per dag, 35 uur per week. Het scheelde wel dat de ouders van Sjaak een grote portie van het melken en voeren op zich namen. Zo kon hun zoon zich op de bouw richten. Sjaak: "Maar op de oude manier melken is op lange termijn niet te doen. Wij willen verder in de melkveehouderij; groeien, moderniseren. En dan zo, dat je met minder arbeid meer kunt produceren. Mijn vader zei: we kunnen beter een

compleet nieuwe stal bouwen dan de oude boel renoveren. Zo gezegd, zo gedaan."

Sjaak en Pamela wilden het zo hebben zoals ze zelf wilden. En zo goedkoop mogelijk. "Want", zegt Sjaak, "voordat je het weet, heb je weer een ton uitgegeven". Ze gingen kijken bij andere boeren, speurden op internet en praatten met banken en accountants. Langzamerhand kregen ze helder voor ogen hoe de stal eruit moest komen te zien.

Sjaak heeft zelf de bouwtekening gemaakt. "Leuk om te doen en het scheelt weer een paar duizend euro". Dat deed hij overigens bijna vier jaar geleden. De afgelopen jaren heeft hij gemetseld, gelast en beton gestort. Van 's ochtend negen tot 's avonds tien. Dag in, dag uit.

Naast haar werk bij de politie Limburg Noord stond Pamela twee keer daags in de (oude) melkput. Maar ook nam ze vaak de kwast ter hand en bemoeide zij zich intensief met de vormgeving van hun toekomstige woonhuis.

Kostenbesparing

Het is tijd voor een rondleiding. Eerst naar de carrousel melkstal met 24 plaatsen. In vergelijking met vroeger kunnen nu meer koeien in de helft van de tijd worden gemolken; vijf kwartier in plaats van tweeënhalf uur. Boeren die ergens zijn uitgekocht, laten zo'n nieuwe melkstal vaak helemaal installeren. Daar is Sjaak de persoon niet naar. Hij heeft ruim 25.000 euro op de installatiekosten bespaard door eigen arbeid. Met dat geld kan hij weer andere dingen doen.

In de ruime, open ligboxenstal wijst hij als eerste naar de gigantische roldeuren. De eerste liet hij maken. Hij keek het kunstje af en maakte de volgende negen zelf. Dat scheelde hem 500 euro per deur. Met het uitgespaarde geld heeft hij iets slims bedacht: de deuren zijn met een afstandbediening

Bedrijfsgegevens

Melkkoeien: 114

Melkquotum: 980.000 kilo

Productie per koe: 8.600 kilo

Grond in gebruik: 40 ha gras, 10 hectare maïs (20 ha verpacht)

Op zondag 28 september kun je het melkveebedrijf van Sjaak en Pamela aan de Rootsdijk 11 in Panningen met eigen ogen bekijken tijdens een open dag, deze duurt van 11.00 tot en met 16.00 uur.

Pamela en Sjaak aan het werk in de door hen zelf ontworpen en gebouwde ligboxenstal.

aan droomstal

te openen. Scheelt straks tijd en ergernis als hij met de trekker de stal in rijdt.

We lopen langs het voerhek. Een bijzonder hek, blijkt even later. De koe die wil vreten, duwt het hek zelf omhoog. Het is een eigen ontwerp van Sjaak. De dieren hebben zo meer ruimte en vreten aanmerkelijk meer dan in stallen met vaste voerhekken. En dat leidt weer tot een hogere productie per koe.

Frequentieregelaar

Er is nog veel meer te zien. Op de vacuümpomp en ook op twee waterpompen heeft de melkveehouder frequentieregelaars laten installeren. Zo kan het vermogen van de pompen aangepast worden aan de behoefte. De investeringskosten (2500 euro per regelaar) heeft hij er in vijf jaar uit.

Pamela wijst even later op de warmtewisselaar achter de melktank. Dit kleine apparaat zorgt ervoor dat met de warmte van de melk de vloeren van het woonhuis worden verwarmd. In dit geval was het een van installateurs die hierop wees. Ook deze investering leidt op langere termijn tot lagere energiekosten. "In deze tijd van oplopende energieprijzen is dat wel zo slim," zegt Pamela.

De stal is gebouwd voor 145 melkkoeien. Maar Sjaak en Pamela hebben zich nu al op de verdere toekomst voorbereid. De dakconstructie is zo gemaakt dat aan beide zijden van de stal extra ligboxen kunnen worden geïnstalleerd. Door daar nu al rekening mee te houden, kan later flink op de kosten worden bespaard.

De totale kosten van de bouw bedragen 3.800 euro per ligplaats, terwijl 6.000 euro niet ongebruikbaar is. Sjaak: "Met eigen arbeid kun je enorm veel besparen. Maar je moet ook een portie geluk hebben. Wij hebben vier jaar geleden een

lening afgesloten tegen een relatief lage rente. Ook hebben we toen al ijzer, hout en stenen gekocht. Ook die prijzen zijn enorm gestegen."

Paradepaardje

We lopen tot slot naar het kantoor dat zich boven de melkstal bevindt. Een grote ruimte met ramen, de bezoeker heeft prachtig uitzicht op de koeien. Dit is het paradepaardje van Pamela. "Hier wil ik straks groepen ontvangen, bijvoorbeeld schoolkinderen. Welk kind weet tegenwoordig nog waar de melk vandaan komt? Ik vind het heel belangrijk dat de toekomstige consument iets weet van voedsel. Dat is voor onze sector van levensbelang." ←

Het voerhek is een eigen ontwerp van Sjaak. De koeien vreten meer en dat leidt tot een hogere productie.

